2026/1729

13.7.2026

CINNEADH (CBES) 2026/1729 ÓN gCOMHAIRLE

an 10 Iúil 2026

mar thaca le limistéar sa Mheánoirthear a bheadh saor ó airm ollscriosta (LSÓAOS sa Mheánoirthear) i dtimpeallacht slándála réigiúnach shíorathraitheach

TÁ COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar an Aontas Eorpach, agus go háirithe Airteagal 28(1) agus Airteagal 31(1), de,

Ag féachaint don togra ó Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála,

De bharr an mhéid seo a leanas:

(1) Tá Straitéis Dhomhanda an Aontais Eorpaigh 2016 maidir le Beartas Eachtrach agus Slándála an Aontais, chomh maith le Straitéis an Aontais Eorpaigh 2003 i gcoinne leathadh arm ollscriosta (AOS) 2003, bunaithe ar an gcreideamh láidir gurb é an cur chuige iltaobhach i leith na slándála, lena n-áirítear dí-armáil agus neamhleathadh, an bealach is fearr chun an t-ord idirnáisiúnta a choinneáil.

(2) Dá bhrí sin, is é beartas an Aontais seasamh le cur chun feidhme agus uiliú na gconarthaí, na gcomhaontuithe agus na noirm atá ann cheana maidir le dí-armáil agus neamhleathadh, iad a chur chun feidhme agus iad a neartú, agus comhoibriú le tríú tíortha agus cúnamh a thabhairt dóibh agus a n-oibleagáidí faoi choinbhinsiúin agus córais iltaobhacha á gcomhlíonadh acu.

(3) Sa Dearbhú Comhpháirteach ó Chruinniú Mullaigh Pháras le haghaidh na Meánmhara an 13 Iúil 2008, lenar bunaíodh an tAontas don Réigiún Meánmhuirí, athdhearbhaíodh an uaillmhian choiteann chun an tsíocháin chomh maith leis an tslándáil réigiúnach a bhaint amach, mar a leagtar amach i nDearbhú Barcelona a glacadh ag an gComhdháil Eora-Mheánmhara an 27- 28 Samhain 1995, *inter alia*, trí chloí le Conarthaí agus Coinbhinsiúin idirnáisiúnta AOS, agus trí bhíthin socruithe réigiúnacha, mar shampla limistéir atá saor ó airm núicléacha.

(4) Ag an gComhdháil Athbhreithnithe ar an gConradh maidir le Neamhleathadh (NPT) in 2010, leagadh béim ar an tábhacht a bhaineann le próiseas a mbeadh cur chun feidhme iomlán Rún 1995 maidir leis an Meánoirthear ('Rún 1995') mar thoradh air. Chuige sin, d'fhormhuinigh Comhdháil Athbhreithnithe NPT 2010 céimeanna praiticiúla, *inter alia*, chun aird chuí a thabhairt ar na tairiscintí uile a bhí dírithe ar thacú le Rún 1995 a chur chun feidhme, lena n-áirítear an tairiscint ón Aontas seimineár leantach a óstáil a bhaineann leis an gceann a eagraíodh i mí an Mheithimh 2008.

(5) D'aithin Comhdháil Athbhreithnithe NPT 2010 an ról tábhachtach a bhí ag an tsochaí shibhialta i gcur chun feidhme Rún 1995 agus spreag sí gach iarracht ina leith sin.

(6) Ina Chlár Oibre um Dhí-armáil dar teideal '*Securing our Common Future*' [Ár dTodhchaí Choiteann a Shlánú], arna thíolacadh an 24 Bealtaine 2018, gheall Ardrúnaí na Náisiún Aontaithe go n-oibreofaí le Ballstáit na Náisiún Aontaithe chun limistéir saor ó airm núicléacha a neartú agus a chomhdhlúthú, lena n-áirítear trí thacú le limistéir eile den sórt sin a bhunú, lena n-áirítear sa Mheánoirthear. Leagadh béim bhreise ar na rúin sin i gComhshocrú na Náisiún Aontaithe don Todhchaí, a ghlac Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 22 Meán Fómhair 2024, inar dhearbhaigh Ballstáit na Náisiún Aontaithe go bhfuil sé ar intinn acu an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a fheabhsú trí, *inter alia*, limistéir atá saor ó airm núicléacha a shaothrú.

(7) Chuir an tAontas in iúl go leanúnach go bhfuil sé réidh chun cabhrú leis an bpróiseas as a dtiocfaidh bunú limistéir saor ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear (LSÓAOS sa Mheánoirthear) trí thacú le próisis forbartha muiníne, go háirithe trí sheimineáir agus ceardlanna de chuid an Aontais, mar shampla na seimineáir agus na ceardlanna a tionóladh in 2008, 2011 agus 2012 agus trí thionscadail arna dtacú ag an Aontas a reáchtáil Institiúid na Náisiún Aontaithe um Thaighde ar an Dí-armáil (UNIDIR) maidir le bearta forbartha muiníne as a dtiocfaidh bunú limistéir den sórt sin, de bhun Chinntí (CBES) 2019/938 ([1]) agus (CBES) 2023/1306 ón gComhairle ([2]).

(8) Dá bhrí sin, ba cheart don Aontas leanúint de thacaíocht a thabhairt do phróiseas a mbeadh LSÓAOS sa Mheánoirthear mar thoradh air trí leanúint de thacaíocht a thabhairt d'obair UNIDIR chuige sin,

TAR ÉIS AN CINNEADH SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

1. Chun gealltanas an Aontais a chur ar aghaidh maidir le LSÓAOS sa Mheánoirthear a bhunú, tacóidh an tAontas le tionscadal de chuid UNIDIR a mbeidh na cuspóirí uileghabhálacha seo a leanas aige:

— cúnamh a thabhairt chun treochtaí réigiúnacha maidir le hiomadú AOS a mhaolú;

— socruithe slándála réigiúnacha, agus rialú arm, neamhleathadh agus noirm agus próisis dhí-armála a spreagadh;

— tuiscint níos doimhne a fhorbairt ar an gcaidreamh idir LSÓAOS sa Mheánoirthear agus na forbairtí réigiúnacha agus idirnáisiúnta atá ann faoi láthair; agus

— LSÓAOS sa Mheánoirthear atá éifeachtach, infhíoraithe, cuimsitheach agus inbhuanaithe a chur chun cinn.

2. Leagtar amach tuairisc mhionsonraithe ar an tionscadal sa Doiciméad Tionscadail atá san Iarscríbhinn a ghabhann leis an gCinneadh seo.

Airteagal 2

1. Beidh Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála ('an tArdionadaí') freagrach as an gCinneadh seo a chur chun feidhme.

2. Is é UNIDIR a dhéanfaidh cur chun feidhme teicniúil an tionscadail dá dtagraítear in Airteagal 1(1), agus a dhéanfaidh an cúram sin faoi fhreagracht an Ardionadaí. Chun na críche sin, déanfaidh an tArdionadaí na socruithe is gá le UNIDIR.

Airteagal 3

1. Is é EUR 2 000 001 a bheidh sa mhéid tagartha airgeadais chun an tionscadal dá dtagraítear in Airteagal 1(1) a chur chun feidhme.

2. Déanfar an caiteachas a mhaoineofar leis an méid a leagtar amach i mír 1 a bhainistiú i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais.

([1]) Cinneadh (CBES) 2019/938 ón gComhairle an 6 Meitheamh 2019 mar thaca le próiseas forbartha muiníne as a dtiocfaidh bunú limistéir sa Mheánoirthear a bheadh saor ó airm núicléacha agus ó gach arm ollscriosta eile (IO L 149, 7.6.2019, lch. 63, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2019/938/oj).

([2]) Cinneadh (CBES) 2023/1306 ón gComhairle an 26 Meitheamh 2023 mar thaca le tionscadal maidir le limistéar sa Mheánoirthear a bheadh saor ó airm ollscriosta (LSÓAOS sa Mheánoirthear) i dtimpeallacht slándála réigiúnach atá ag athrú (IO L 161, 27.6.2023, lch. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1306/oj).

3. Déanfaidh an Coimisiún maoirseacht ar dhea-bhainistiú an chaiteachais a mhaoineofar leis an méid dá dtagraítear in mír 1. Chun na críche sin, tabharfaidh sé comhaontú ranníocaíochta i gcrích le UNIDIR. Sonrófar sa chomhaontú sin go bhfuil UNIDIR chun infheictheacht ranníocaíocht an Aontais, atá iomchuí lena mhéid, a áirithiú.

4. Déanfaidh an Coimisiún iarracht an comhaontú ranníocaíochta dá dtagraítear i mír 3 a thabhairt i gcrích a luaithe is féidir tar éis theacht i bhfeidhm an Chinnidh seo. Cuirfidh sé an Chomhairle ar an eolas maidir le haon deacrachtaí sa phróiseas sin agus maidir leis an dáta a thabharfar an comhaontú sin chun críche.

Airteagal 4

1. Tuairisceoidh an tArdionadaí don Chomhairle maidir le cur chun feidhme an Chinnidh seo ar bhonn tuarascálacha insinte 12 mhí arna n-ullmhú ag UNIDIR. Beidh na tuarascálacha sin mar bhonn don mheastóireacht a dhéanfaidh an Chomhairle.

2. Soláthróidh an Coimisiún faisnéis faoi ghnéithe airgeadais cur chun feidhme an tionscadail dá dtagraítear in Airteagal 1(1).

Airteagal 5

1. Tiocfaidh an Cinneadh seo i bhfeidhm ar dháta a ghlactha.

2. Rachaidh an Cinneadh seo in éag 36 mhí tar éis an dáta a thabharfar an comhaontú ranníocaíochta dá dtagraítear in Airteagal 3(3) i gcrích. Rachaidh sé in éag 6 mhí tar éis a theacht i bhfeidhm, áfach, mura mbeidh comhaontú maoinithe tugtha i gcrích faoin am sin.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an 10 Iúil 2026.

Thar ceann na Comhairle

An tUachtarán

S. HARRIS

IARSCRÍBHINN

Doiciméad Tionscadail

Ag tacú le limistéar saor ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear i dtimpeallacht slándála réigiúnach shíorathraitheach

Comhthéacs agus Réasúnú

Is dúshlán tromchúiseach leanúnach i gcónaí iad Airm Ollscriosta (AOS) sa Mheánoirthear. Tá dúshláin núicléacha sa réigiún le fada, lena n-áirítear easpa rannpháirtíochta i gconarthaí idirnáisiúnta, cláir neamhdhearbhaithe núicléacha agus cláir neamhdhearbhaithe arm ollscriosta eile, saincheisteanna nach bhfuil fós réitithe maidir le coimircí, agus neamhchomhlíonadh leanúnach, agus tá mímhuinín réigiúnach fós ann de bharr gur aimsíodh roimhe seo nach bhfuil coimircí fós á gcomhlíonadh.

Ina theannta sin, baineadh úsáid as airm cheimiceacha sa réigiún le blianta beaga anuas, agus is ábhartha fós na ceisteanna maidir le bheith ag cloí leis an gCoinbhinsiún maidir le hAirm Cheimiceacha agus leis an gCoinbhinsiún maidir le hAirm Bhitheolaíocha agus Thocsaine (CABT) mar gheall ar neamh-rannpháirtíocht agus neamhchomhlíonadh.

Ag cur leis na dúshláin sin, tá gníomhaithe nach gníomhaithe stáit iad tar éis airm cheimiceacha a shaothrú agus a úsáid freisin, rud a léiríonn creimeadh na norm seanbhunaithe maidir le neamhleathadh agus an deacracht a bhaineann le forfheidhmiú i gcomhthéacsanna ina bhfuil coinbhleacht agus rialachas lag. Tá méadú tagtha freisin le déanaí ar an reitric núicléach i measc na scothaicme sa réigiún atá i bhfách le hairm núicléacha a fhorbairt, iad a úsáid i gcoinbhleachtaí, nó díriú ar bhonneagar núicléach, rud a chuir leis an mbaol a bhaineann le hairm núicléacha, an fhéidearthacht go mbainfeadh an teannas agus an choinbhleacht a bhíonn ann de ghnáth le réimse na n-arm ollscriosta, agus an phráinn mhéadaithe a bhaineann le limistéar saor ó airm ollscriosta a bhunú sa Mheánoirthear.

Ós amhlaidh atá, mar aon leis an marbhántacht sa taidhleoireacht réigiúnach maidir le rialú arm, leagtar béim ar an ngá atá le hidirphlé a chur chun cinn maidir le dí-armáil réigiúnach, neamhleathadh agus rialú arm agus teacht ar bhealaí ina gcothófar rannpháirtíocht réigiúnach.

Cuspóirí

Is é is aidhm do Thionscadal Institiúid na Náisiún Aontaithe um Thaighde ar an Dí-armáil (UNIDIR) atá beartaithe tacú le tionscnamh LSÓAOS sa Mheánoirthear trí na ceithre phríomhchuid a bheidh in LSÓAOS sa Mheánoirthear amach anseo a chur chun cinn: (1) neamhleathadh, (2) dí-armáil, (3) comhar síochánta, agus (4) fíorú agus coimircí.

Glacann an tionscadal cur chuige iomlánaíoch trí thaighde, fothú acmhainneachta, idirphlé agus comhpháirtíochtaí le páirtithe leasmhara agus rialtais réigiúnacha a chomhtháthú. Trí thaighde beartais, cuirfidh an tionscadal an bonn fianaise is gá ar fáil chun bonn eolais comhroinnte a chruthú agus chun gur féidir cinnteoireacht eolasach a dhéanamh; cuirfidh gníomhaíochtaí fothaithe acmhainneachta feabhas ar scileanna agus ar eolas na bpáirtithe leasmhara réigiúnacha chun réitigh féideartha a shainaithint agus teacht ar bhealaí lena gcur chun feidhme; trí idirphlé, éascóidh an tionscadal bealaí cumarsáide agus spás chun smaointe maidir le dígéarú, cothú muiníne agus comhair a shainaithint, lena n-áiritheofar go gcuirfear dearcthaí éagsúla san áireamh; agus le comhpháirtíochtaí le páirtithe leasmhara réigiúnacha agus le rialtais réigiúnacha, éascófar iarrachtaí comhordaithe agus comhroinnt acmhainní.

Ina theannta sin, léiríonn an tionscadal na príomhthorthaí agus iad aistrithe go teangacha réigiúnacha chun a áirithiú go mbeidh rochtain leathan orthu agus go scaipfear go forleathan iad, rud atá ríthábhachtach chun dul i bhfeidhm ar phobal leathan agus chun tuiscint agus tionchar forleathan a chothú.

Cuimseoidh na gníomhaíochtaí na ceithre thopaic théamacha:

— Neamhleathadh chun aghaidh a thabhairt ar chumais na n-arm ollscriosta atá ann cheana agus ar na bagairtí a bhaineann leo agus chun nach ann dóibh amach anseo.

— Dí-armáil chun céimeanna a shainaithint maidir le hairm ollscriosta a dhíothú, le tacaíocht ó shásraí atá ann cheana agus ó shocruithe réigiúnacha nuálacha chun tacú leis na próisis sin.

— Comhar síochánta chun iarrachtaí comhoibríocha nua a shainaithint agus feabhas a chur ar na hiarrachtaí comhoibríocha atá á ndéanamh cheana chun muinín a chothú, teannas a laghdú, bearta trédhearcachta a shainaithint, agus cuspóirí eolaíochta, teicneolaíochta agus forbartha an réigiúin a neartú.

— Fíorú agus coimircí chun bearta teicniúla a shainaithint ar mhaithe lena n-áirithiú go gcomhlíonfar na gealltanais atá tugtha ag stáit réigiúnacha faoi láthair mar aon leis na gealltanais a thabharfaidh siad amach anseo

Déanfar amhlaidh tríd an tionscadal agus aghaidh á tabhairt ar fhorbairt na timpeallachta slándála réigiúnaí agus idirnáisiúnta, ar sainghné di coinbhleachtaí atá ag dul in olcas, an tábhacht mhéadaithe a leagtar ar airm núicléacha, lena n-áirítear forbairt, tástáil, úsáid agus aistriú na n-arm sin, dul chun cinn na teicneolaíochta, leas réigiúnach méadaitheach san fhuinneamh núicléach agus comhar maidir le cláir shibhialta, athruithe diúltacha agus dearfacha i mbeartais sheanbhunaithe maidir le hairm ollscriosta, agus deiseanna taidhleoireachta atá ag teacht chun cinn.

Ina theannta sin, déanfar scrúdú ar an tionchar a bheidh ag na treochtaí sin, agus ag na dúshláin slándála réigiúnacha atá ann cheana agus atá ag teacht chun cinn, ar raon feidhme agus ar struchtúr an limistéir agus dá indéantacht. Faoin tionscadal, cuirfear tacaíocht ó shaineolaithe ar fáil freisin do phróisis reatha agus do na cinn a bheidh ann amach anseo a bhaineann leis an tslándáil réigiúnach agus le LSÓAOS sa Mheánoirthear. Déanfar príomhthorthaí agus príomhchonclúidí an tionscadail a scaipeadh agus a chur in iúl do ghníomhaithe agus do pháirtithe leasmhara ábhartha mar chuid de na gníomhaíochtaí faoin tionscadal a bhaineann le haistriú eolais agus rannpháirtíocht i gcruinnithe réigiúnacha agus i bpróisis iltaobhacha.

Modheolaíocht

Ag tógáil ar an gcéad dá chéim, faoinar bunaíodh boinn eolais chomhroinnte maidir le himeachtaí agus iarrachtaí stairiúla, lenar áirithíodh tacaíocht ó stáit réigiúnacha, agus lenar sainaithníodh bearta um chomhfhogasú beartas chomh maith le réimsí ina bhféadfaí tuilleadh taighde agus gníomhaíochtaí a dhéanamh, cuirfear leis na hiarrachtaí sin agus déanfar iad a fhorbairt sa chéim seo den tionscadal. Ar na tátail agus na gníomhaíochtaí is tábhachtaí sna céimeanna roimhe seo, áiríodh tograí chun muinín a chothú trí idirphlé il-leibhéil agus rannpháirtíocht chuimsitheach, chun an chuimhne institiúideach a neartú trí uirlisí ar líne a fhorbairt, agus chun fíorú agus comhlíonadh a fheabhsú trí úsáid a bhaint as na creataí idirnáisiúnta atá ann cheana. Leagadh béim freisin ar na ceachtanna a foghlaimíodh sna comhaontuithe agus sa chaibidlíocht a rinneadh roimhe seo, ar dhreasachtaí, agus ar an spreagadh slándála le haghaidh rannpháirtíocht réigiúnach, lena n-áirítear na coigeartuithe a rinne stáit réigiúnacha tar éis an phlean chuimsithigh chomhpháirtigh ghníomhaíochta agus mhí Dheireadh Fómhair 2023. Leagadh amach ann freisin módúlachtaí agus raon feidhme an chonartha, lena n-áirítear an dá phríomhchonair i dtreo dí-armáil núicléach. Cumhdaíodh i dtorthaí an tionscadail freisin saincheisteanna amhail córais seachadta, comhtháthú arm ceimiceach agus bitheolaíoch faoi raon feidhme na dtoirmeasc, lena n-áirítear socruithe sonracha a d'fhéadfadh a bheith déanta ag an Eagraíocht um Thoirmeasc ar Airm Cheimiceacha (ETFA) agus bearta réigiúnacha comhlántacha, comhar réigiúnach maidir le fuinneamh núicléach síochánta, tionchar méadaitheach na hintleachta saorga agus na dteicneolaíochtaí atá ag teacht chun cinn ar na rioscaí a bhaineann le hairm ollscriosta agus rialú arm, agus léargais chomparáideacha ó limistéir atá saor ó airm núicléacha cheana féin maidir le ról na stát seachréigiúnach. Rachaidh comhtháthú na modhanna anailíse beartais agus taighde chun sochair na ngníomhaíochtaí maidir leis na ceithre ábhar théamacha. Áirítear orthu sin idirphlé, fothú acmhainneachta, seisiúin faisnéise speisialaithe, cleachtaí ionsamhlúcháin agus boird, aistriú eolais, agus comhpháirtíochtaí réigiúnacha.

Gníomhaíochtaí agus Aschur Ionchasach

Neamhleathadh

Faoin tionscadal, féachfar ar na naisc idir próiseas an limistéir shaoir ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear (LSÓAOS sa Mheánoirthear) agus treochtaí réigiúnacha agus domhanda i ndáil le dí-armáil, neamhleathadh agus rialú arm, agus sainaithneofar deiseanna chun na naisc sin a neartú ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach agus domhanda. Déanfar measúnú freisin ar dhinimicí réigiúnacha i ndáil le leathadh, lena n-áirítear forbairtí a bhaineann le hardchumais mhíleata, acmhainneachtaí féideartha neamhghnácha, agus réimsí imní atá ag teacht chun cinn maidir le hairm ollscriosta.

Éascóidh an tionscadal rannpháirtíocht réigiúnach i measc ionadaithe rialtais agus saineolaithe chun dearcthaí náisiúnta a mhalartú maidir le bagairtí agus dúshláin a bhaineann le hairm ollscriosta agus chun cineálacha cur chuige cuiditheacha agus bearta um chomhfhogasú a shainaithint chun aghaidh a thabhairt orthu.

Tacóidh an tionscadal freisin le hiarrachtaí chun acmhainneacht réigiúnach dhlíthiúil, theicniúil agus taidhleoireachta a neartú trí fheabhas a chur ar an tuiscint ar na creataí agus na hoibleagáidí idirnáisiúnta atá ann cheana maidir le neamhleathadh — lena n-áirítear na cinn faoin gConradh maidir le Neamhleathadh Arm Núicléach, faoin gCoinbhinsiún maidir le hAirm Bhitheolaíocha agus Thoscaine, agus faoin gCoinbhinsiún maidir le hAirm Cheimiceacha — chomh maith le ceachtanna ó limistéir saor ó airm núicléacha atá ann cheana agus a n-ábharthacht do phróiseas an limistéir shaoir ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear (LSÓAOS sa Mheánoirthear).

Faoi na gníomhaíochtaí sin, cuirfidh an tionscadal ***páipéar taighde amháin*** ar fáil ina scrúdófar na sineirgí idir an limistéar saor ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear agus treochtaí réigiúnacha agus domhanda maidir le neamhleathadh, dí-armáil agus rialú arm, agus deiseanna á sainaithint ag an am céanna chun iad a chur chun cinn ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach agus domhanda. Tionólfar ***idirphlé amháin*** freisin chun tús a chur leis an bplé idir ionadaithe agus saineolaithe rialtais agus tacú leis, chun dearcthaí náisiúnta a roinnt maidir leis na bagairtí agus na dúshláin a bhaineann le hairm ollscriosta sa réigiún, agus chun bearta um chomhfhogasú a shainaithint chun aghaidh a thabhairt orthu.

Dí-armáil

Le gníomhaíochtaí an tionscadail, féachfar ar ar tharla roimhe seo i dtaobh dí-armáil arm ollscriosta i réigiúin éagsúla agus i gcomhthéacsanna éagsúla idirnáisiúnta, agus tabharfar suntas do na ceachtanna sin agus do na léargais sin atá ábhartha don Mheánoirthear. Éascófar freisin, a bhuí leis an tionscadal, plé struchtúrtha cásbhunaithe chun conairí éagsúla, roghanna seicheamhaithe agus dreasachtaí éagsúla a mheas chun dí-armáil réigiúnach arm ollscriosta a chur chun cinn faoi dhálaí éagsúla polaitiúla agus slándála. Ina theannta sin, tacóidh an tionscadal le rannpháirtíochtaí um neartú acmhainneachta i gcás páirtithe leasmhara taidhleoireachta agus i gcás na sochaí sibhialta chun feabhas a chur ar an tuiscint atá acu ar chuir chuige fíorúcháin i dtaobh na dí-armála a chuirfeadh bonn eolais faoi thionscnaimh réigiúnacha agus a chothódh na tionscnaimh sin.

Faoin raon sin gníomhaíochtaí, cuirfidh an tionscadal ***aon pháipéar amháin taighde*** ar fáil ina ndéanfar anailís ar na príomhdhinimicí, na príomhdhúshláin agus na príomhcheachtanna atá ábhartha maidir le dí-armáil arm ollscriosta a chur chun cinn agus maidir lena fíorú sa Mheánoirthear, agus béim á leagan ar an gcaoi a bhféadfadh taithí idirnáisiúnta agus réigiúnach bonn eolais a chur faoin obair a dhéanfar amach anseo. Áireofar ann freisin staidéar féidearthachta maidir le ceanglais, coincheapa agus bealaí a bhféadfar próiseas réigiúnach fíoraithe dí-armála a chur chun feidhme. Tionólfar ***aon imeacht amháin*** freisin faoin tionscadal ina dtabharfar lucht ceaptha beartas le chéile le saineolaithe teicniúla agus páirtithe leasmhara na sochaí sibhialta chun a gcuid léargais éagsúla a mhalartú, chun breathnú ar bhealaí praiticiúla chun cinn, agus chun treisiú leis an gcomhthuiscint ar ghnéithe polaitiúla, dlíthiúla agus teicniúla na dí-armála sa chomhthéacs réigiúnach. Féachfar freisin ar an seicheamhú agus ar dhreasachtaí do dhí-armáil réigiúnach na n-arm ollscriosta.

Comhar Síochánta

Rachfar i mbun taighde, faoi chuimsiú an tionscadail seo, chun breathnú ar bhealaí a bhféadfaí an t-amhras ó réigiún go chéile a laghdú agus cur leis an leibhéal muiníne trí chuir chuige chomhoibritheacha neamh-mhíleata a shamhlú leis na hábhair imní slándála. Leis an obair sin, cuirfear leochaileachtaí coiteanna an réigiúin san áireamh agus déanfar measúnú ar an gcaoi a gcuideodh creataí comhoibríocha leis an gcobhsaíocht agus ar an gcaoi a laghdóidís a oiread a théitear i dtuilleamaí an chomhéigin. A bhuí le hobair anailíseach, féachfar ar chuir chuige choincheapúla maidir le comhar réigiúnach lena bhféadfar eolas, bonneagar agus cumais a chomhroinnt ar bhealach sábháilte, freagrach agus cothrom chun críoch síochánta eolaíoch agus teicneolaíoch, agus leas á bhaint as an taithí ábhartha idirnáisiúnta agus réigiúnach.

Sainaithneofar bealaí marthanacha le dul i mbun rannpháirtíochta réigiúnaí eolaíochta agus beartais, déanfar na bealaí sin a fhorbairt agus tacófar leo chun idirphlé a spreagadh i measc pobail acadúla, taighde agus beartais, agus freisin i measc na sochaí sibhialta, agus déanfar an comhar, an chomhroinnt eolais agus an plé réamhbhreathnaitheach ar fheidhmeanna síochánta agus ar chothú muiníne trí bhíthin na heolaíochta a chur chun cinn.

Faoin raon sin gníomhaíochtaí, foilseoidh an tionscadal ***aon pháipéar amháin taighde*** ina leagfar amach creataí coincheapúla le haghaidh comhar réigiúnach lena dtacófar le húsáid shábháilte, fhreagrach agus chothromasach cumas eolaíoch agus teicneolaíoch síochánta, agus ina luafar a mhéid a foghlaimíodh ó thaithí ábhartha idirnáisiúnta agus réigiúnach, lena n-áirítear na socruithe limistéarbhunaithe atá ann cheana. Sainaithneofar sa taighde creataí conradhbhunaithe nó bearta trédhearcachta chun an mhímhuinín a laghdú agus cur leis an leibhéal muiníne trí shlándáil réigiúnach a nascadh leis an neamhleathadh, trí aghaidh a thabhairt ar leochaileachtaí comhroinnte, agus tríd an spleáchas ar réitigh mhíleataithe a laghdú.

Tionólfar ***aon chruinniú comhchéime amháin*** freisin, faoi chuimsiú an tionscadail, cruinniú ina dtabharfar pobail acadúla le chéile le pobail taighde agus beartais chun an comhar eolaíochtbhunaithe a chur chun cinn, chun dea-chleachtais a roinnt, agus chun féachaint ar chuir chuige cothaithe muiníne agus ar thionscnaimh chomhpháirteacha taighde a shamhlaítear le feidhmeanna síochánta agus le dúshláin réigiúnacha chomhroinnte. Caithfear súil ghéar ar na tosca bunaidh, lena n-áirítear an iomaíocht le haghaidh acmhainní, sábháilteacht an bhonneagair chriticiúil, an ardteicneolaíocht, agus na héilimh fuinnimh i dtaca leis an tsláinte, fuinneamh, bia, uisce agus slándáil chomhshaoil, agus caithfear súil ghéar freisin ar shásraí comhoibríocha lena bhféadfaí aghaidh a thabhairt orthu.

Fíorú agus Coimircí

Déanfar measúnú sa tionscadal ar na sásraí atá ann cheana agus ar shásraí nua a bheadh ábhartha maidir le limistéar saor ó airm ollscriosta a bhunú sa Mheánoirthear, agus raon feidhme sonrach agus dálaí polaitiúla sonracha an réigiúin á gcur san áireamh. Beidh san áireamh leis sin iniúchadh ar na dúshláin dhlíthiúla, theicniúla agus institiúideacha a bhaineann le féachaint chuige gur gníomhaíochtaí síochánta go heisiach a bheidh i gcónaí sna gníomhaíochtaí sin atá íogair agus nach gcuirfidh siad le rioscaí na n-arm ollscriosta.

Tacóidh an tionscadal le rannpháirtíocht réigiúndhírithe as measc saineolaithe beartais, dlíthiúla agus teicniúla le go bhféadfaidh siad riachtanais fíorúcháin a phlé, chomh maith le cuir chuige forbartha muiníne, agus a mhéid a foghlaimíodh ó thaithí ábhartha idirnáisiúnta agus réigiúnach, agus é mar aidhm leis cineálacha cur chuige atá oiriúnach do chomhthéacs an Mheánoirthir a shainaithint.

Éascóidh an tionscadal freisin rannpháirtíocht struchtúrtha beartasdhírithe i measc pobail taidhleoireachta, theicniúla agus dhlíthiúla chun coincheapa fíorúcháin le haghaidh limistéar saor ó airm ollscriosta a bheadh ann amach anseo a fhiosrú. Leis na gníomhaíochtaí sin, neartófar an tuiscint ar dhúshláin fíorúcháin, cothófar idirphlé trasdisciplíneach, agus scrúdófar an ról a bheadh ag uirlisí agus ag cleachtais sheanbhunaithe agus ag uirlisí agus cleachtais atá ag teacht chun cinn chun tacú leis an trédhearcacht agus leis an gcomhlíontacht.

Fothú acmhainneachta trí fhóraim saineolaithe, le rannpháirtíocht na Gníomhaireachta Idirnáisiúnta do Fhuinneamh Adamhach (GIFA), na hEagraíochta um Thoirmeasc ar Airm Cheimiceacha (ETFA) agus Aonad Tacaíochta Cur Chun Feidhme an Coinbhinsiúin maidir le hAirm Bhitheolaíocha agus Thocsaine (CABT), Eagraíocht an Chonartha um Chosc Cuimsitheach ar Thrialacha Núicléacha, agus samhlacha réigiúnacha ábhartha eile chun riachtanais fíoraithe réigiúnacha agus uirlisí forbartha muiníne a phlé.

Faoin raon sin gníomhaíochtaí, cuirfear a***on páipéar amháin taighde agus aon bhileog amháin eolais*** i dtoll a chéile, faoi chuimsiú an tionscadail, ina gcaithfear súil ghéar ar na sásraí fíorúcháin atá ann cheana agus ar shásraí fíorúcháin a bheadh ábhartha maidir le limistéar saor ó airm ollscriosta sa Mheánoirthear a bhunú, agus aird ar leith á tabhairt ar bhreithnithe dlíthiúla, teicniúla agus institiúideacha a bhaineann go sonrach leis an gcomhthéacs réigiúnach. Tionólfar ***aon cheardlann amháin fothaithe acmhainneachta*** freisin, faoi chuimsiú an tionscadail, ina dtabharfar saineolaithe taidhleoireachta, teicniúla agus dlíthiúla le chéile chun treisiú leis an tuiscint réigiúnach ar dhúshláin fíorúcháin, chun idirphlé trasdisciplíneach a chur chun cinn, agus chun féachaint ar chuir chuige forbartha muiníne is infheidhme maidir le limistéar saor ó airm ollscriosta a bheadh ann amach anseo.

Na Páirtithe Leasmhara a bheidh i gceist

Cuideoidh an tionscadal atá beartaithe lena bhfuil á dhéanamh ar bhonn réigiúnach agus idirnáisiúnta dul i mbun na dí-armála, an neamhleata agus an rialaithe arm. Cuirfidh sé leis an líonra a bunaíodh ag an gcéim roimhe seo agus coinneoidh sé an leanúnachas leis na comhpháirtithe atá ann cheana agus méadóidh sé an rannpháirtíocht, ag an am céanna, chun úinéireacht réigiúnach a dhoimhniú agus chun na gníomhaithe nua atá ag teacht chun cinn sa réimse a chur san áireamh. Is orthu seo a leanas a bheifear ag díriú:

— Lucht ceaptha beartas agus taidhleoirí a bheidh ag plé leis an dí-armáil, leis an neamhleathadh agus leis an rialú arm laistigh den réigiún féin agus níos faide i gcéin. Sa ghrúpa sin tá oifigigh réigiúnacha agus idirnáisiúnta agus iad siúd atá gníomhach ar ardáin réigiúnacha agus iltaobhacha, amhail cruinnithe na Stát is Páirtithe agus Comhdhálacha Athbhreithnithe an Chonartha maidir le Neamhleathadh Arm Núicléach, CWC, agus CABT, Comhdhálacha Ginearálta GIFA, agus Comhdháil LSÓAOS an Mheánoirthir.

— Saineolaithe réigiúnacha ó ghníomhaireachtaí rialtais, ollscoileanna, institiúidí taighde agus meithleacha machnaimh.

— Taighdeoirí slándála idirnáisiúnta atá dírithe ar an rialú arm, ar dhí-armáil arm núicléach, ceimiceach agus bitheolaíoch agus a gcórais seachadta sa Mheánoirthear, agus freisin ar ábhair amhail LSÓAOS an Mheánoirthir agus slándáil réigiúnach nó teicneolaíochtaí atá ag teacht chun cinn.

— Scoláirí, cleachtóirí, saineolaithe atá ag teacht chun cinn, agus eagraíochtaí speisialaithe na sochaí sibhialta sa Mheánoirthear a bhfuil gníomhaíochtaí acu atá ábhartha do LSÓAOS an Mheánoirthir agus a rannchuidíonn leis.

Tionchar

An tionscadal seo atá beartaithe, is é an t-aon ardán é a bheidh dírithe ar thaighde ar LSÓAOS an Mheánoirthir a chur chun cinn, a éascú agus a dhéanamh. Is é is aidhm do ghníomhaíochtaí agus do thorthaí an tionscadail straitéisí a shainaithint chun leathadh arm ollscriosta sa réigiún a chosc agus a aisiompú, tionscnamh an Limistéir úd a threisiú, agus inbhuanaitheacht chonradh an Limistéir a áirithiú a luaithe a chuirfear bailchríoch air. Ina theannta sin, cuirfidh an tionscadal spriocanna chun cinn a bheidh ag teacht le tosaíochtaí an Aontais Eorpaigh a leagtar amach i Straitéis an Aontais i gcoinne leathadh arm ollscriosta. Áirítear orthu sin socruithe slándála réigiúnacha agus próisis rialaithe arm a chothú, comhpháirtíochtaí agus comhar a fhorbairt, comhlíonadh agus uiliú conarthaí iltaobhacha amhail NPT, CWC agus CABT a fheabhsú, inmheánú, rannchuidiú le líonraí saineolaithe speisialaithe agus pobail speisialaithe sa réigiún a mhéadú, noirm neamhleata a threisiú, agus oibriú chun tionscnaimh iomadaithe ar údar imní iad a chosc, a dhíspreagadh, a stad nó a dhíothú. Tabharfaidh an tionscadal aghaidh freisin ar na bunchúiseanna agus cuirfidh sé an tslándáil agus an chobhsaíocht fhoriomlán chun cinn sa Mheánoirthear, nithe atá fite fuaite le slándáil na hEorpa.

Amchlár

Cuirfear tús leis an tionscadal atá beartaithe i lár mhí Iúil 2026 agus mairfidh sé ar feadh tréimhse 36 mhí. Meastar gur i mí Iúil 2029 a thabharfar cur chun feidhme an tionscadail atá beartaithe chun críche.

Rannpháirtíocht leis an Aontas agus infheictheacht

Tá an tAontas ag tacú go gníomhach, le fada an lá anois, le tionscnamh LSÓAOS an Mheánoirthir. Léiríodh an tiomantas sin le tionscnaimh leanúnacha cothaithe muiníne, le seimineáir, agus le tionscadail arna gcistiú ag an Aontas. Ó thús deireadh an tionscadail, oibreoidh UNIDIR i gcomhar le struchtúir an Aontais agus rachaidh sé i dteagmháil go gníomhach le Seirbhís Gníomhaíochta Seachtraí an Aontais, mar an príomh-idirghabhálaí, agus le Buantoscaireachtaí an Aontais chuig na Náisiúin Aontaithe sa Ghinéiv, i Vín agus i Nua-Eabhrac. Le cois táirgí i scríbhinn a fhoilsiú i gcomhréir le treoirlínte infheictheachta an Aontais, beidh an tAontas feiceálach ag gach imeacht arna chomheagrú ag UNIDIR, lena n-áirítear trí ráitis tosaigh agus/nó deiridh a chur ar fáil, trí mhodhnóireacht a dhéanamh, nó trí rannchuidiú mar shaineolaí. Mura n-iarrfaidh an tAontas a mhalairt, déanfaidh UNIDIR gach beart is gá chun a phoibliú gurb é an tAontas a chistigh an tionscadal agus chun béim a leagan ar ról an Aontais sa ghníomhaíocht sin. Bainfear úsáid as suaitheantas agus ráitis mhaoiniúcháin an Aontais chun láithreacht an Aontais a aithint agus chun a chinntiú go mbeidh sé feiceálach. Áiritheofar leis sin go mbeidh tacaíocht airgeadais an Aontais don ghníomhaíocht infheicthe, trédhearcach agus dea-bhrandáilte.

Eintiteas agus comhpháirtí cur chun feidhme

Institiúid uathrialach é UNIDIR laistigh de chóras na Náisiún Aontaithe a chuireann taighde neamhspleách ar fáil maidir le dúshláin phráinneacha dhomhanda a bhaineann leis an dí-armáil, le rialú arm agus leis an tslándáil idirnáisiúnta agus é mar aidhm aige idirphlé cuimsitheach a chur chun cinn chun teacht ar réitigh chruthaitheacha éifeachtacha. Tá an Institiúid ag plé le LSÓAOS an Mheánoirthir ó bhí na 1990idí ann, agus tá sé i mbun taighde agus i mbun oibre air ó shin.

Tá caidrimh agus comhar fónta iontaofa idir UNIDIR agus stáit an Mheánoirthir agus eagraíochtaí réigiúnacha an Mheánoirthir. Tá cáil na neodrachta, na hoibiachtúlachta agus na neamhchlaontachta ar an taighde a dhéanann UNIDIR.